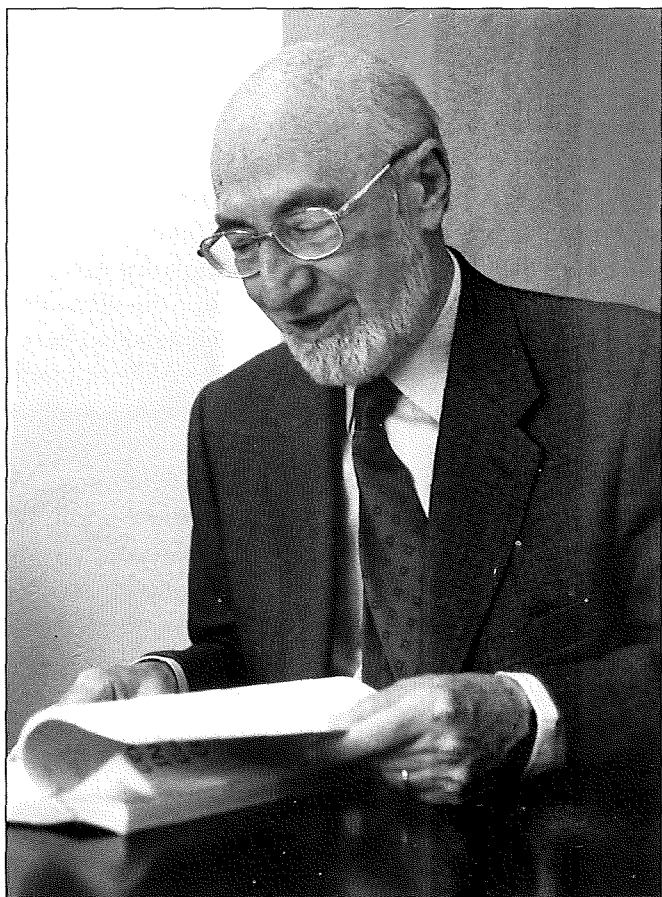


RECORDANT
LLORENÇ GOMIS
SANAHUJA
(1924-2005)

ANTONI PLADEVALL I FONT



Llorenç Gomis Sanahuja

Monografies del Montseny es va imposar des dels seus inicis la tasca de tractar i evocar totes aquelles persones que al llarg de la seva vida es van destacar per alguna vinculació amb el Montseny, bé fos per ser-ne naturals, per haver-hi viscut o actuat, o per haver estudiat, cantat o descrit les seves bel·leses i singularitats.

Enguany hauria estat imperdonable no recordar un gran amic del Montseny, en Llorenç Gomis que, amb la seva bonhomia i estil amable i plaer, l'any 1993 ens va fer la introducció al volum 8 de les *Monografies* i que hi

va tenir una presència activa i continuada a partir del 1995 o del volum 10, com a membre del jurat del certamen poètic o Premi Montseny. Aquest certamen o premi és un dels diversos que convoquen els Amics del Montseny i en aquell moment havia arribat a la dotzena edició. Des d'aleshores aquell premi s'ha continuat convocant cada any i el veredict, així com les poesies premiades, es publiquen a les *Monografies*: per tant no ha faltat cap any, en cap volum, el seu nom i la seva signatura. El jurat del premi era presidit inicialment per Salvador Millet i Bel, però des del 1999, en la catorzena convocatòria, fins a la seva mort el va presidir en Llorenç Gomis.

Aparentment les col·laboracions d'en Llorenç a les *Monografies* van ser escasses i ocasionals, però no és aquesta la realitat. Com ell ja deixa entreveure en la introducció abans esmentada, havia participat activament en diverses, perquè ens orientava al cos de redacció per trobar nous autors per a alguns dels articles més compromesos o destacats i ens animava en alguns dels nostres dubtes.

Era per tant lògic que ell, que tant va estimar i treballar pel Montseny, on, com s'exposarà, tenia el recer amb la seva muller Roser Bofill, filles, gendres i néts (Can Balet, a tocar de Ca l'Herbolari), fos avui recordat a les pàgines de la nostra humil publicació. Allà, en la quietud que impera en la petita i reclosa vall per la qual s'estén el barri de les Paitides, a la casa i les feixes enjardinades que l'envolten, fitant davant seu l'ampla i esquerga serralada del Matagalls i de coll Pregon, hi va trobar la pau i la inspiració necessàries per escriure moltes de les millors pàgines de la seva abundant producció periòdica i literària

Ara les seves restes reposen al cementiri de Viladrau i per tant la seva presència serà constant al Montseny. Confiem que el Déu que tant va estimar i es va esforçar a estudiar i fer conèixer, li permetrà continuar fruïnt amb els ulls de l'ànima d'aquells entranyables paisatges, d'on sabia treure la pau, la serenor i la força que li van permetre fins al darrer moment dur a terme una tasca llarga, intensa i profitosa.

PETITA SEMBLANÇA BIOGRÀFICA

Llorenç Gomis, escriptor, poeta i periodista, va morir a Barcelona el 31 de desembre, a les 17.30 de la tarda, per tant quan faltaven poques hores per cloure l'any 2005. La seva fou una mort sobtada que va sorprendre tothom, car no se li coneixia cap malaltia concreta i estava en plena etapa de productivitat; en són testimoni els dos articles pòstums, de redacció recent, que *La Vanguardia* va publicar als números corresponents als dies 1 i 2 de gener, l'endemà del seu traspàs.

La seva mort va ser consignada i comentada per tota la premsa d'aquells dies, especialment per *La Vanguardia*, a la qual havia dedicat la major part de la seva vida com a periodista. Per l'estima i l'amistat que jo li professava vaig anar recollint la majoria de treballs i petites notícies sobre ell aparegudes aquells dies a la premsa, i cap no va ser negativa, fossin de gent de dretes o d'esquerres.

Llorenç Gomis era ben considerat i respectat per tothom perquè era una viva encarnació del seny i de la moderació. Era ferm en les seves creences, sobretot com a cristià militant i crític, però sense agressivitat i respectant el parer de tothom. De manera semblant es comportava en la resta d'actuacions de la seva vida professional i acadèmica. D'ell, al costat de les seves profundes conviccions cristianes, s'han destacat sobretot l'enteresa i la constància, la bonhomia i la finesa del seu tracte amb tothom, però també el seu esperit crític expressat amb molt de tacte i a vegades amb un pic d'ironia que no ofenia, però que deixava veure clar que dissentia de les posicions i afirmacions d'altres persones o autors més arrauxats

Feta aquest petita presentació, fruit d'una experiència personal i també contrastada amb el que altres persones han dit d'ell, intentarem donar una petita síntesi de la seva llarga vida, car va morir als 81 anys. La podríem resumir així: va néixer a Barcelona, al si d'una família de la burgesia catalana, l'any 1924. Dos germans petits seus, Joan i Joaquim, van ser –i un d'ells és encara– escriptors i assagistes destacats. Es llicencià en dret el 1947 i més tard es doctorà en periodisme, amb una tesi doctoral sobre *El Medio media (Función política de la prensa)* que es va publicar l'any 1974.

En el camp de la premsa es va iniciar amb unes primeres col·laboracions a diferents setmanaris del moment, com *Revista* i *Destino*, però va ser amb la revista *El Ciervo*, que va fundar l'any 1951 amb el seu germà Joan i amb Jordi Maluquer, Alfons C. Comín, J. I. Montobbio i altres amics cristians progressistes, que va poder manifestar més àmpliament les seves idees i conviccions. La Roser s'incorporaria aviat a la redacció. *El Ciervo*, revista encara plena de vida, ha tractat temes o qüestions de caire cultural, social i polític, sempre cercant un corrent de renovació i una òptica pionera i essencialment cristiana; ell en fou director des de l'any següent de la fundació fins a la seva mort. En reconeixença a aquesta constància i treball, l'any 1991 va rebre de mans del rei Joan Carles la Medalla de Oro del Mérito Artístico.

L'any 1967 va començar a treballar a *La Vanguardia*, de la qual va ser columnista i editorialista i on més endavant va ocupar els càrrecs de sotsdirector i coordinador general. En aquest periòdic treballà i col·laborà fins a la seva mort, excepte durant el període situat entre els anys 1977 i 1981, quan va ser nomenat director del desaparegut *El Correo Catalán*.

Durant molts anys havien esdevingut clàssics i esperats el seus articles de cada dilluns a *La Vanguardia*, sobre temes molt sovint d'actualitat, escrits

amb una aparença desimbolta i casolana, però a través dels quals anava infiltrant civisme, amor al país i a la família, o bé comentava de manera aparentment superficial temes candents d'actualitat i d'interès general. Una selecció d'aquests articles, que té per títol *Lunas y lunes*, es va publicar l'any 2004.

En aquests articles eren sovint protagonistes Viladrau, el Montseny i el seu entorn familiar, en particular converses i comentaris amb la seva esposa Roser. Qualsevol petita circumstància li donava peu a comentaris amens, però sempre buscant un petit ensenyament o moralitat. És el que algú ha anomenat encertadament "petites frivolitats", però que sempre convidaven a la reflexió i a extreure'n alguna lliçó o ensenyament. Per aquests articles li va ser concedit el Premi Ciutat de Barcelona de Comunicació.

També en el camp de la professió periodística va ser professor durant més de 30 anys de l'Escola de Periodisme de l'Església i catedràtic de la Facultat de Ciències de la Informació a la Universitat Autònoma de Barcelona. Va ser també el primer síndic de greuges de la Universitat Pompeu Fabra i fins al moment de la seva mort impartia alguns cursos de postgrau a la Universitat Ramon Llull. La seva vàlua professional li fou reconeguda amb el nomenament, durant la Transició, de president de l'Associació de la Premsa de Barcelona i, darrerament, del Consell de la Informació de Catalunya.

Sobre aquesta matèria, tan important en la seva vida, va publicar alguns assaigs periodístics, com *Teoría de los géneros periodísticos* i *Teoría del periodismo: cómo se forma el presente*, tots molt valorats i emprats en les facultats de ciències de la comunicació.

Una altra faceta molt important i constant de la seva vida va ser l'amor i el conreu de la poesia, per a la qual tenia una vena o aptitud innata que se li va desvetllar gairebé d'infant. L'any 1950 va guanyar el primer premi de poesia en un concurs convocat pel *Correo Literario*, que tenia entre el jurat personatges tan destacats del món de les lletres com Dámaso Alonso, Leopoldo Panero i Luís Rosales. L'any següent va guanyar el premi Adonais amb el seu primer llibre de poesies *El caballo* (1951), al qual seguí un xic més tard el Premi Guipúzcoa. Ha publicat altres llibres de poesia com *Oficios y maleficios* (1956), *El hombre de la aguja en el pajar* (1971), *Los restos de Ampurias* (1975), *Poesía 1950-1975* (1978) i *Libro de Adán y Eva* (1991).

La vena poètica no el va abandonar mai. Escrivia bàsicament en castellà, perquè aquest era l'idioma en què havia fet els estudis, però també té molta producció en català, tant en poesia com en prosa. Molt aviat es va crear un nom i una reputació; per això va ser convocat a participar, amb altres destacats poetes catalans i castellans, a congressos de poesia a Segòvia i Salamanca. La seva poesia en castellà fou recollida en l'obra *Poesía completa en castellano*, editada el 2002 per la Universidad Popular José Hierro, edició en la qual es van afegir dos altres llibres seus fins aleshores inèdits: *Jonás*, *comidilla de ánge-*



Can Balet, la casa de Llorenç Gomis i Roser Bofill a Viladrau

les i *El bostezo del león*. Els seus dos llibres de poesia en català, *Sons i sonets* i *Déu vos guard i passi-ho bé*, van ser editats per Edicions 62.

Llorenç Gomis va viure fins al final dels seus dies una vida envoltada per l'estima dels familiars i de nombrosos amics, amb reconeixences públiques com la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya i altres distincions i reconeixements universitaris. També va ser nomenat síndic de greuges de la Universitat Pompeu Fabra. Aquesta i altres universitats i institucions s'esforçaven per obtenir cursets i conferències seves.

Sobre la seva vida ell va escriure unes primeres memòries amb un títol ben expressiu, *De memòria*, que va editar l'any 1994 Edicions 62. Ell mateix les va reprendre i ampliar l'any passat en una obra més àmplia i treballada, *Una temporada en la terra*, que va publicar l'editorial d'*El Ciervo*.

Aquesta és en breu síntesi una aproximació biogràfica a la trajectòria d'un poeta i escriptor que, com veurem tot seguit, va saber gaudir, cantar i agrair a Déu el do impagable d'haver fruit, en companyia d'una família que l'idolatrava, de la pau, de la serenor i d'aquella "una mica d'amor i una mica de seny" que Guerau de Liost desitjava per a tots aquells que s'apropaven a la seva muntanya de les ametistes.

ALGUNS TESTIMONIS DEL SEU AMOR AL MONTSENY

El que ens ha mogut bàsicament a recordar des de les pàgines de la nostra publicació el que fou amic i mestre per a molts és el seu gran amor al Montseny. Un amor que no li venia per haver nascut i residit de petit al Montseny, sinó per haver-hi trobat el que seria per ell el més gran amor de la seva vida: l'esposa Roser Bofill, aquesta sí montsenyenca per tradició i vinculació familiar.

Així ho va explicar el mateix Llorenç, amb la senzillesa i sentit humorístic amb què solia contar les coses més sentides i viscudes, en un parlament recent fet a Viladrau, amb motiu d'haver-li concedit l'Ajuntament de Viladrau el guardó del Pelló de Plata durant la Fira de la Castanya, celebrada l'octubre de l'any passat. En ell va elogiar la població, on tan feliç s'havia sentit sempre, i va exposar així l'origen del seu amor al Montseny: "A mi al Montseny m'hi lliga una història d'amor...". Tot seguit va explicar l'anècdota que li havíem sentit contar altres vegades:

Quan començava a sortir amb la Roser Bofill em va fer venir a Viladrau, al Noguer, a casa dels seus pares. I una tarda tot passejant em va preguntar "T'agrada Viladrau?". "Sí, sí m'agrada". Seguíem passejant i un altre cop: "T'agrada Viladrau?". "Sí, sí m'agrada". I encara una estona després em va preguntar (tres cops com Jesús a sant Pere): "T'agrada Viladrau?". "Sí, dona, sí que m'agrada". "Així", va contestar la Roser, "ja ens podem casar". I ens vàrem casar a la capella del Noguer el 14 de juny de 1958.

En el convit del casament en Jaume Bofill i Bofill, que era padrí de casament, va fer un brindis: "*Por Nuestra Señora de los matrimonios felices*". I ho va encertar...

En Llorenç era feliç, al Montseny. Va fer totes les excursions, diguem-ne reglamentàries, que ha de fer tot resident a Viladrau que es vulgui tenir per coneixedor del Montseny: Sant Segimon, Matagalls, Sant Marçal, les Agudes, Santa Fe... Però el que més li agradava eren les excursions curtes, "les passejades", que feia amb els amics de Viladrau, els que s'anomenaven i molts encara s'anomenen "caminadors". Eren excursions petites, d'una o dues hores, que arribaven fins a Can Bellic, la font dels Llops, la Tremoleda, Vilarmau, el Pujol, l'Arola... Eren passejades que permetien bones converses i en les quals el temps s'escolava molt de pressa. A vegades ell es parava, treia un paperet de la butxaca, apuntava algun vers i seguia caminant.

El més gran plaer d'en Llorenç era Can Balet, la caseta abans esmentada del barri de les Paitides, que van donar a la Roser els seus pares. La va fer

engrandir i aixecar de nivell, i fins i tot on hi havia el paller va afegir un petit piset. Això li va permetre poder-hi encabir tots els fills, que hi anaven i hi van encara encantats.

La casa va quedar molt bé, sense perdre res del caràcter auster i sever que tenen totes les cases del barri, però gaudeix d'un privilegi especial: la seva orientació i les feixes graonades del davant, que la Roser i en Llorenç van convertir en jardí. El que havien estat horts ho van sembrar de gespa i hi van plantar una gran varietat d'arbres.

Si faig esment especial de tots aquests detalls és perquè el jardí de Can Balet era com un petit paradís terrenal per en Llorenç. S'hi passejava i mirava d'un en un els seus arbres, si havien crescut, si la neu els havia fet malbé alguna branca, si tenien alguna malura... Se'l podia veure llargues estones assegut sota el til·ler llegint el diari o sota el desmai prenent l'aperitiu quan la resta de la família es banyava.

Tenia una gran cura per les herbes aromàtiques plantades sobretot en espais preparats per a elles a les margeres de les feixes: allà hi tenia sàlvia, farigola, romaní, tarongina, espígol, menta...

D'acord amb el seu caràcter contemplatiu, era per ell un plaer poder-se estar moltes estones al seu jardí, sota un arbre, mirant el Matagalls quan el temps li ho permetia; i si era a l'hivern, assegut en la mateixa posició, un xic extàtica, al banc de fusta que hi ha adossat a migdia a la façana de la casa, prenent el sol suau que al Montseny sembla acaronar.

Quan a l'hivern els jorns eren més freds tampoc no va renunciar mai, si no era per una causa molt greu, a pujar a Viladrau, al seu Montseny, car era el seu lloc de pau. Aleshores ell i la seva esposa passaven les hores vora el foc crepitant, escoltant música o llegint algun llibre.

Cloc aquesta petita evocació de la relació d'en Llorenç amb el Montseny afirmant, sense por d'equivocar-me gens, que el Montseny va ser per ell un petit paradís. Era invariable sentir-li dir, quan procedent de Barcelona arribava a Can Balet i havia col·locat les coses i el cotxe al seu lloc: "Que bé que s'està aquí".

Tot i ser un excel·lent literat no va escriure mai cap llibre sobre el Montseny, perquè ni la història local ni l'excursionisme eren el seu fort, però ja hem destacat abans que la muntanya i Viladrau surten sovint als seus articles periodístics. Però no per això el Montseny resta aliè a la seva producció poètica.

Quan l'estiu del 2005, amb motiu de l'Aplec de Matagalls, es va fer una font nova en terreny d'Antoni Bofill, aquesta es va dedicar al seu pare Santiago Bofill i Pascual, per haver encoratjat des de l'inici dels aplecs el pare Illa, perquè tinguessin continuïtat.

Aquesta font es troba a l'antic camí que va de Bordoriol a Sant Marçal, a l'indret conegut con salt del Boc, i per això es va mantenir aquest nom històric

per a la nova font. Per a aquesta font es va demanar un petit poema a Llorenç Gomis, que el va fer amb molta il·lusió. Diu així:

El salt del boc

Corria assedegat per la muntanya
el mascle de la cabra. En aquest lloc
hi buscava una font, la set no enganya.
El bot del boc l'enfila al cim del roc
i veu l'ocell que l'aigua fresca es banya.
Ara se'n diu la font del salt del boc.

Entre els poemes que canten o evoquen temes del Montseny o van ser inspirats al Llorenç per la nostra estimada muntanya hi ha, a tall de mostra, els següents:

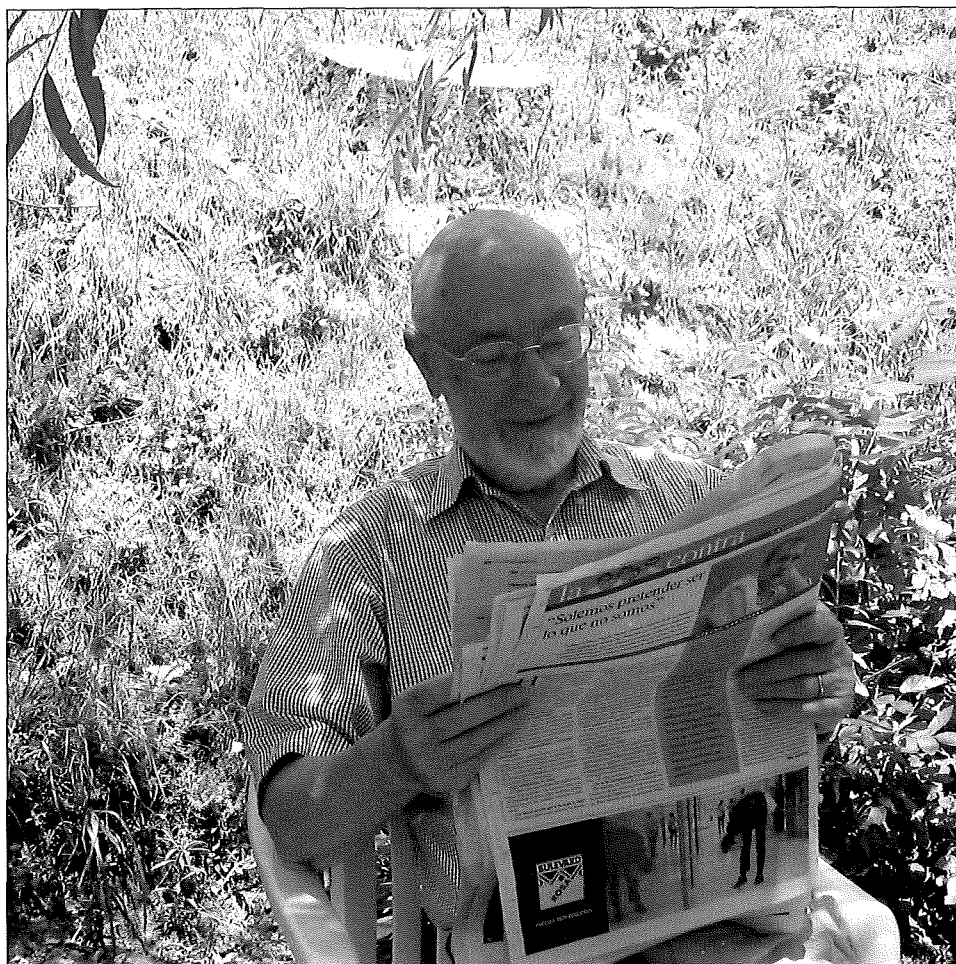
Tardor

Quin bé de Déu de bosc, quina boscúria
avança a poc a poc si obres els ulls.
Monjos que canten són, passant els fulls,
monjos de Montserrat, monjos de Núria

monjos d'abans de Crist, monjos de fúria,
naus que naveguen sense por als esculls
avis de temps, de trons, de sons curulls.
Deixa dormint que ens volti la cantúria.

Deixa't voltar i et portaran endins,
deixa't portar pel cor, pel cor que canta,
deixa't portar pel son, somnia fins

que s'il·lumini la muntanya, santa,
i es tornin monjos els avets i els pins
i compreguis la clau del cant que encanta.



Llegint a l'ombra d'un arbre a Can Balet

El present

Tardor, tardor, si et pares un moment
veurem el món com és, o com seria
si el temps no fós rosec de nit i dia.
Si et pots parar, veurem per fi el present.

La boira cova el camp

La boira cova el camp
com cova la gallina
l'esclat de l'aviram
que en els ous endevina.

Lloca de soledat,
la boira del silenci
arriba al Veïnat
baixant de Can Gaudenci.

Quan cap al tard avança
solemne processó
d'Arbúcies o de França,
anunci del Senyor,

avets i prats somriuen,
ningú gosa fer un crit,
els que han mort i els que viuen
agraeixen la nit.

Mare del verd amara
les plantes del jardí,
boira de nit prepara
la glòria del matí.

A muntanya

És bo tenir una casa, dormir sota teulada,
tenir llit, una manta, encendre foc si cal,
i beure un vas de vi, dos i tres, tant se val
i ben untada d'all menjar-se una torrada.

És bo amb amics benignes passar junts la vetllada
a l'entorn de la llar, sense fer gaire mal,
i despedir-se tard, la dolçor conjugal
és el darrer record al final de jornada.

És bo viure a muntanya un diumenge sencer
des del sol fredolic a la màgica lluna,
passar visita als arbres, com un metge d'abans,

coronar un dinar sobri amb un glop de cafè,
passejar, cantant baix i agrair la fortuna
del perfum de l'orenga que ara ens omple les mans.

(Del llibre *Sons i sonets*)

Però a Viladrau hi plou

Ni un núvol a tot Espanya,
però a Viladrau hi plou.
Espanya, panxa de bou,
Viladrau, tela d'aranya.

Paitida que sola es banya
a la clausura que clou,
la pluja, molla, no es mou,
miratge que el sol enganya.

Vila sola enmig del món,
Viladrau a l'aigua es fon.
U d'agost comença amb pluja.

Al llit de mandra d'estiu
un sonet menor escriu
Llorenç Gomis Sanahuja.

(Del llibre *Déu vos guard i passi-ho bé*)